

Moral, etikk og yrkesetikk i det norske innsatsforsvaret

Oblt Nils Terje Lunde, FSS/FSTS

OMS 18 feb 2008

Struktur

- Etikkens plass i politiske og militære styringsdokumenter
- Årsakene til det nye fokus
- Ulike aspekter ved etikk
- Det eksistensielle og nasjonsbyggende paradigmet
- Det instrumentelle og innsatsorienterte paradigmet
- Profesjonsidentitet mellom det sivile og militære
- Kompleksitet og rollespekter
- Respekt og toleranse
- Etikk mellom individ og kollektiv

St prp nr 42 (2003-2004)

- Politisk, rettslig og moralsk legitimitet
- Verdier og interesser
- Forsvarets verdier – samfunnets verdier
- Behovet for holdninger og yrkesetikk
- Moralske kvaliteter nødvendig for oppdragsløsning

Konkretiseringer

- Handlingsplan for holdninger, etikk og ledelse (FD 2006)
- Forsvarets fellesoperative doktrine
- Emnet ”Etikk og militærmakt”

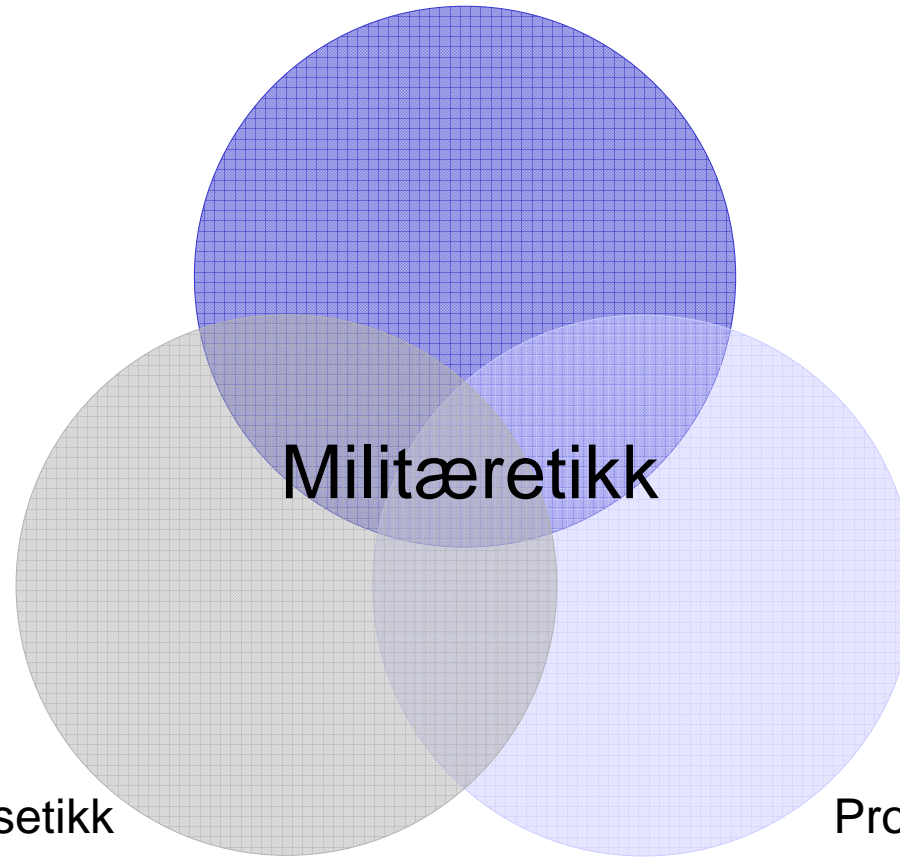
Werner Christie

- ”Da Forsvaret ene og alene var et nasjonalt nødverge var oppgaven klar. Det var verken nødvendig eller ønskelig med dypsindige moralske diskusjoner når fienden stod i døren. Nå skal vi delta i såkalte ”fredsoperasjoner” – vi er blitt korsfarere som kjemper for ideer. [...] Vi er kommet til et veiskille der en rekke nye problemer trenger seg på, og problemene omkring etikk og moral lar seg ikke løse gjennom enkle, slagordpregede fremstøt. Det som trengs er en grundig intellektuell avklaringsprosess. [...] Deretter må vi fordomsfritt og åpent forberede oss på de nye utfordringene.”

Inst. O. Nr. 234 (2003) pkt 6.8.3

- ”Dagens internasjonale operasjoner krever styrker som er robuste og veltrente, både fysisk, mentalt, etisk og moralsk”.

Krigsetikk

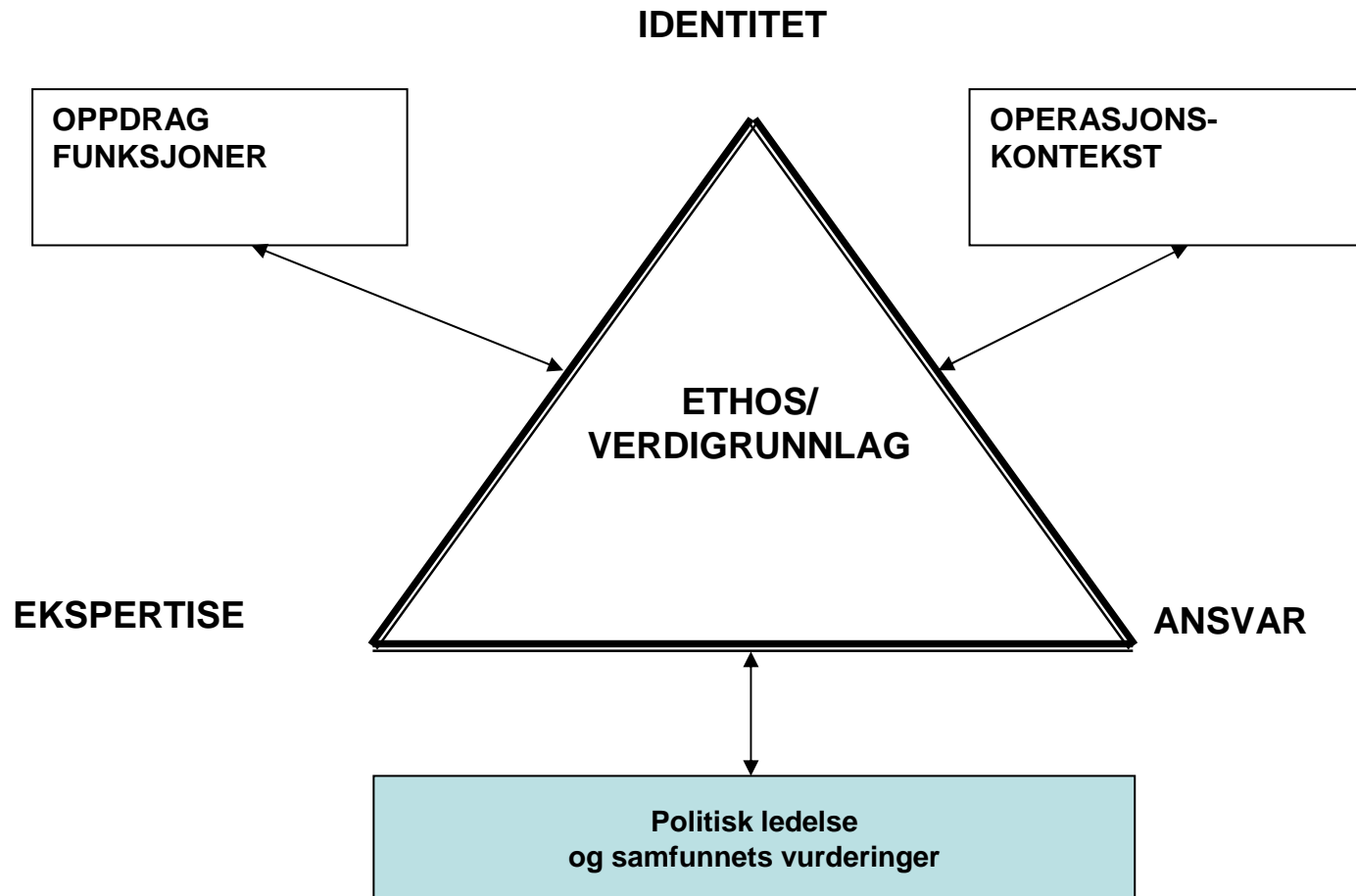

Militæretikk

Forvaltningsetikk

Profesjonsetikk

Profesjonsteoretisk modell

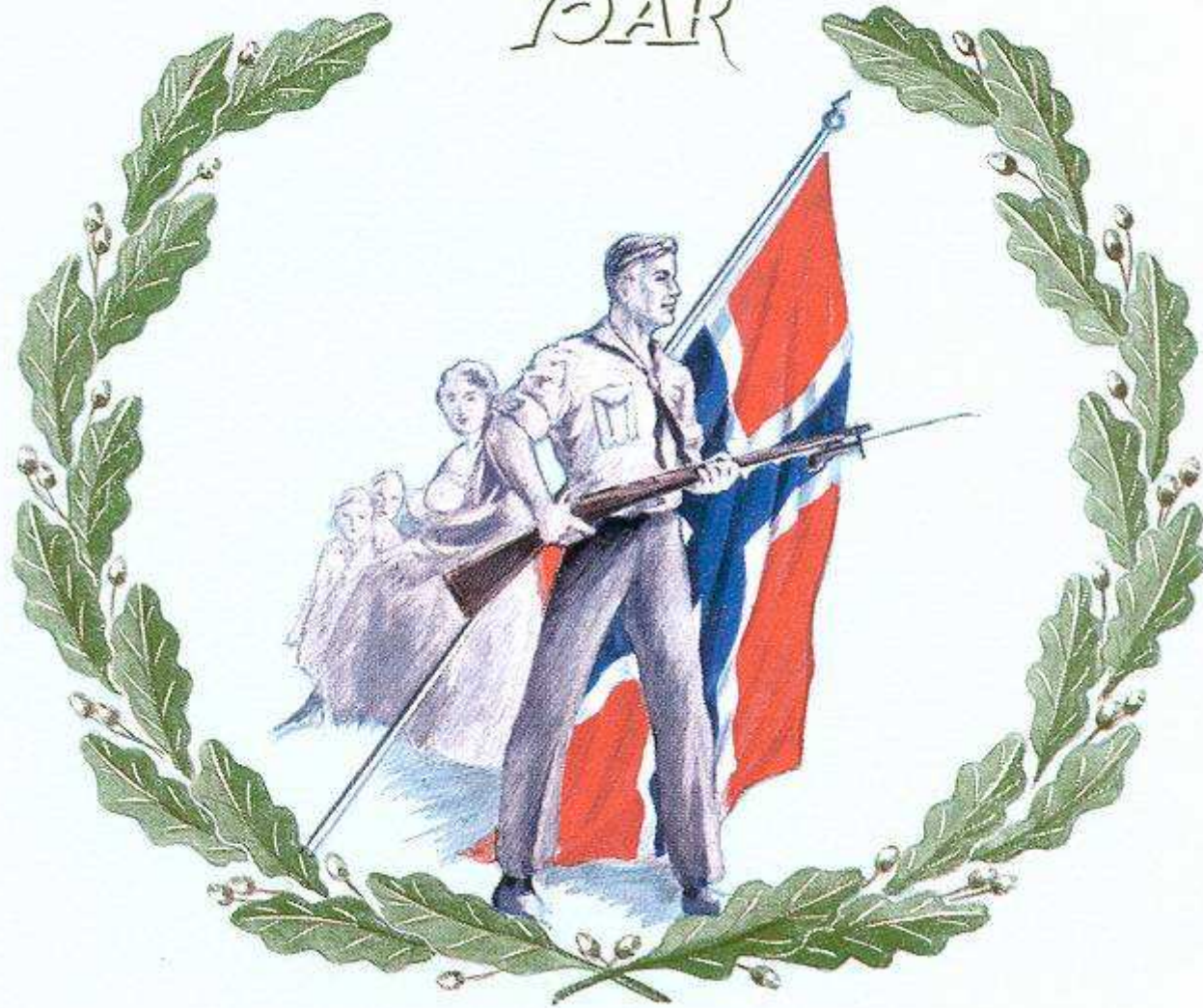

”Enhver Statens Borger er i Almindelighed lige forpligtet, i en vis Tid at værne om sit Fædreland, uden Hensyn til Fødsel eller Formue”

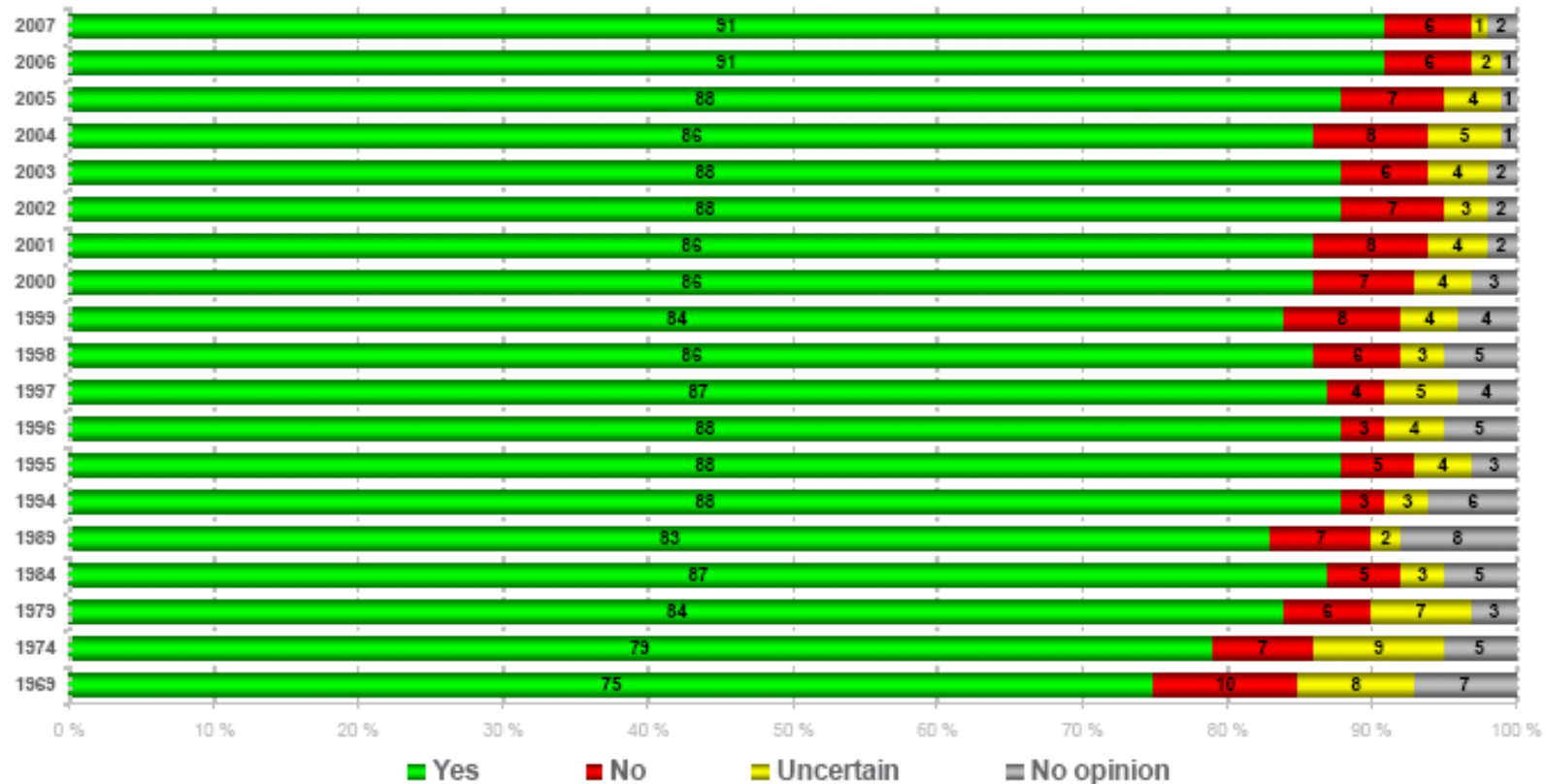
- Grunnlovens § 109

75 ÅR

Does Norway need a military defense in present situation?

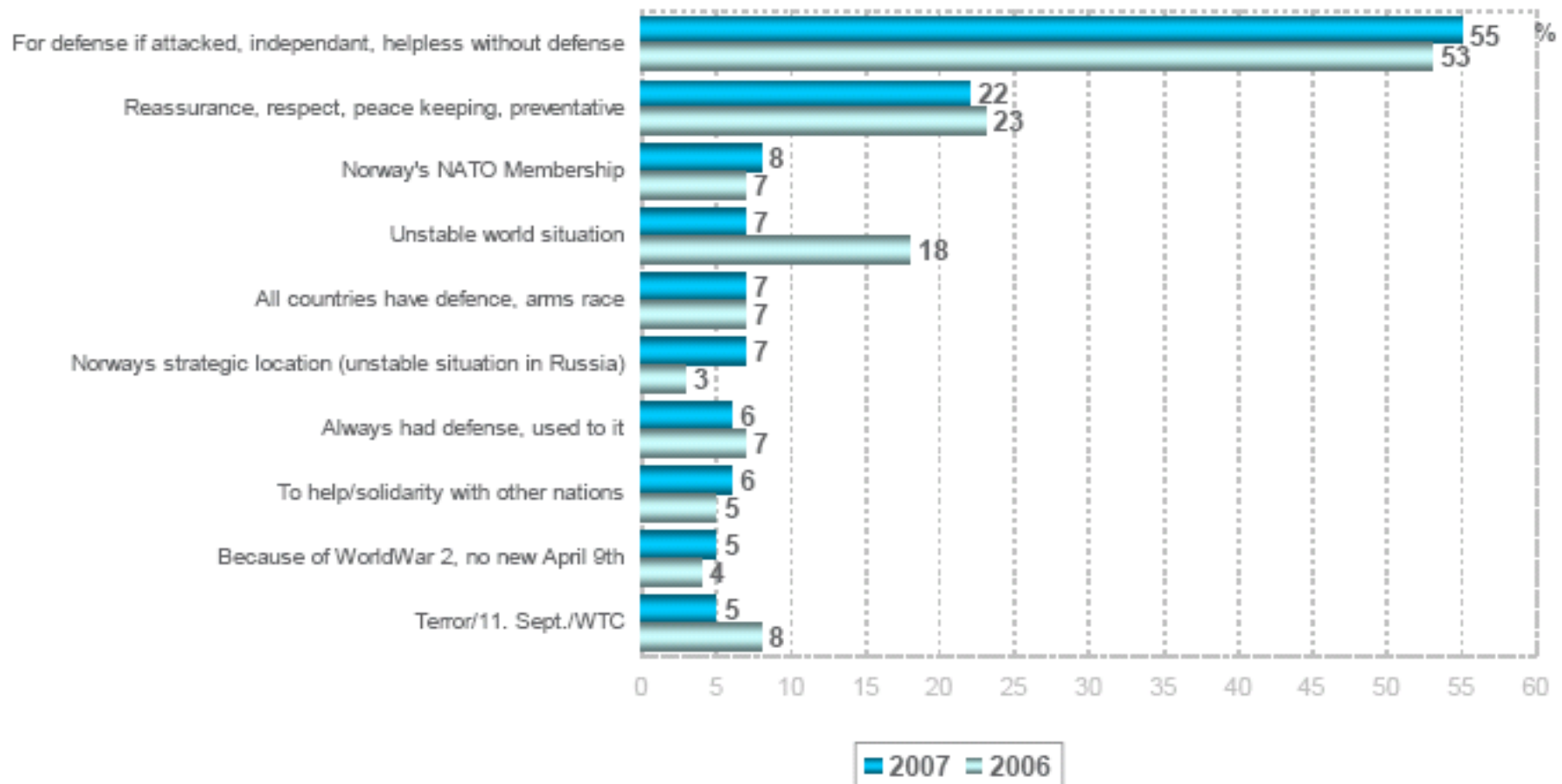
(Trend chart)

Base: All (n=1000)

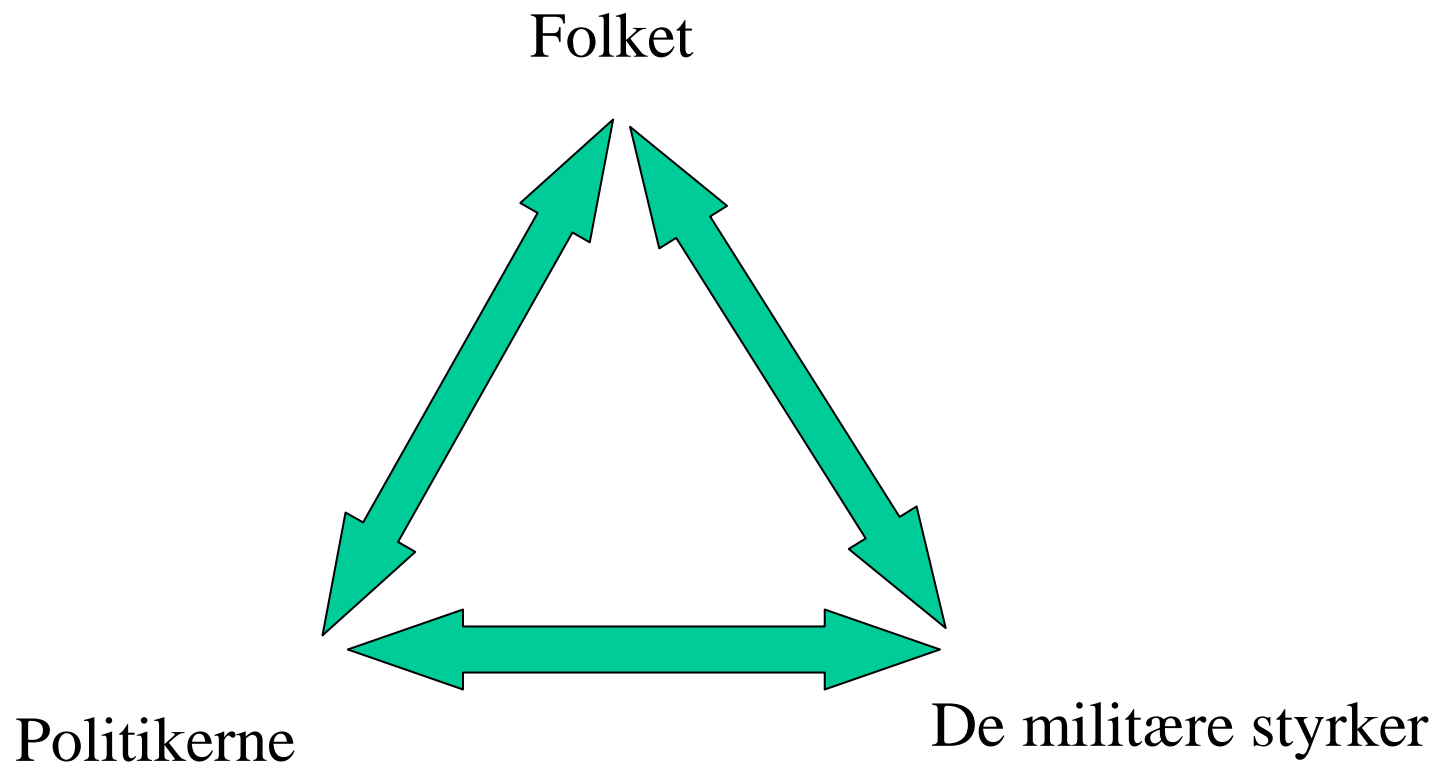
Why do you think Norway should have a military defense?

(Top 10 answers)

Base: All who said Norway needs a military defence (n=908)

Det militære paradigmeskiftet

	Napoleonsk paradigme	Nytt paradigme
Utspring:	Nasjonen	Staten
Rasjonale:	Nasjonens eksistens	Statens interesser
Konflikter:	Totale	Begrensede
Sekundærrolle:	Nasjonsbygging, sosial integrasjon	Ingen
Karakter:	Mobiliseringsforsvar	Stående forsvar
Bemanning:	Utskrivning	Frivillighet
Moralbærer:	Idealfelleskap	Profesjonsfelleskap
Begrensende faktor:	Mennesker	Kapital

Militær profesjonsidentitet

- I/O-hypotesen (Moskos 1988) – institusjonelle vs individuelle verdier
- Huntington (1957) – The Soldier and the State
- Janowitz (1960) – The Professional Soldier
- Haaland (2008); Johansen (2007): økt vekt på profesjonalisme

Individ vs kollektiv

- Debatten mellom Sverre Diesen og Bård Mæland (2003/2004)
- Individuelle holdninger ift kollektive retningslinjer og handlinger
- Integritet